

**Česká školní inspekce
Moravskoslezský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIT-488/23-T

Název	Dětský domov a Školní jídelna, Ostrava-Hrabová, Reymontova 2a, příspěvková organizace
Sídlo	Reymontova 2a, 720 00 Ostrava-Hrabová
E-mail	dd@ddhrabova.cz
IČO	61989339
Identifikátor	600031683
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Jaroslav Dvořák
Zřizovatel	Moravskoslezský kraj
Místo inspekční činnosti	Reymontova 2a, 720 00 Ostrava-Hrabová
Inspekční činnost na místě	27. 2. 2023, 1. 3. – 2. 3. 2023

Inspekční činnost byla zahájena doručením oznámení o inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle § 174 odst. 2 písm. b) a zjišťování a hodnocení naplňování školního vzdělávacího programu podle § 174 odst. 2 písm. c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

Charakteristika

Dětský domov a Školní jídelna, Ostrava-Hrabová, Reymontova 2a, příspěvková organizace vykonává činnost dětského domova (dále „DD“ nebo „zařízení“) a školní jídelny. Nejvyšší povolený počet lůžek je 32, což odpovídá vytvoření čtyř rodinných skupin. Ve věkové struktuře dětí došlo k výrazné změně, polovina dětí je mladší deseti let. Evidenční stav k termínu inspekční činnosti odpovídal naplněné kapacitě (pět dětí předškolního věku, 23 dětí plnících povinnou školní docházku, tři děti vzdělávající se ve středních školách) a jedna zletilá nezaopatřená osoba umístěná na základě smlouvy o setrvání v DD do ukončení přípravy na budoucí povolání, která se vzdělává ve střední škole. Stravování dětí zajišťuje vlastní školní jídelna.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitel DD, který byl jmenován do funkce v roce 2012, stanovil reálné a dosažitelné koncepční záměry, které vycházejí z podmínek a potřeb zařízení. Organizační struktura odpovídá typu a velikosti zařízení. Plán kontrolní a hospitační činnosti je nastaven a průběžně vykonáván. Závěry z hospitační činnosti však nejsou vyhodnocovány a nemohou tak poskytovat účinnou zpětnou vazbu vychovatelům, vzhledem k nutným změnám forem a metod práce vyplývajících z významné změny věkové struktury dětí. V pravidelných pedagogických radách se řeší organizační i vzdělávací problematika jednotlivých rodinných skupin.

Přímou pedagogickou činnost vykonávají ve stanoveném rozsahu všichni pedagogičtí zaměstnanci pravidelně v průběhu týdne v rámci jednotlivých rodinných skupin. Rozpis služeb přímé pedagogické činnosti vychovatelů byl funkčně nastaven. Péče o děti v nočních hodinách je v dostatečném počtu zabezpečena nepedagogickými pracovníky. Další vzdělávání pedagogických pracovníků se realizuje především v rámci projektového vzdělávání zaměřeného na problematiku ústavní výchovy a rizikového chování dětí. V období od poslední inspekční činnosti v roce 2019 se změnilo personální obsazení na pozicích ekonomky a sociální pracovnice zařízení.

Prostory zařízení jsou průběžně modernizovány novým nábytkem. Vybavení DD se podobá běžným domácnostem. Každá rodinná skupina má uzavřený prostor, který umocňuje autonomii skupiny. V ložnicích má dítě svůj prostor pro učení, odpočinek i klidové aktivity a psací stůl. Děti mají k dispozici uzamykatelné skříňky pro ukládání (úschovu) osobních věcí. Všechny rodinné skupiny měly k dispozici počítač, který mohly děti běžně používat. K relaxačním a sportovním aktivitám slouží dětem účelně vybudovaná zahrada s herními prvky. Sklepní prostory budovy DD se od rekonstrukce v roce 2008 stále potýkají se vzlínající vlhkostí. Největší opravou v roce 2021 byla oprava střešní konstrukce a výměna střešní krytiny na budově DD.

Vstupy do budovy DD byly v době inspekční činnosti zabezpečeny proti vniknutí a pohybu cizích osob. Děti jsou seznamovány a prokazatelně poučovány o bezpečnosti a ochraně zdraví.

Ředitel domova účelně hospodaří s finančními prostředky státního rozpočtu, zřizovatele a dárců, které využívá pro realizaci strategických oblastí rozvoje DD a na podporu aktivit dětí.

Celodenní stravování je zajišťováno školní jídelnou, která při sestavování jídelních lístků dbá na dodržení zásad pestrosti v souladu se zásadami zdravé výživy a s ohledem na plnění

výživových norem. V rámci přípravy na samostatný život vychovatelé společně s dětmi pravidelně jednou týdně připravují stravu sami.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Naplnování potřeb dítěte je převážně realizováno prostřednictvím vychovatele – klíčového pracovníka, který také zpracovává a vyhodnocuje 2x ročně program rozvoje jeho osobnosti. V adaptačním období vychovatelé zaměřují svoji pozornost na poskytnutí péče, která nejlépe zajišťuje řešení problémů dítěte a je ve shodě s jeho potřebami a cíli. V jednom případě však bylo zjištěno, že individuální cíle byly stanoveny až po dlouhém časovém odstupu, což limitovalo včasnost pedagogického působení.

Dětský domov podporuje přirozené rodinné prostředí, jednotlivé rodinné skupiny byly tvořeny sourozeneckými skupinami, ale i dětmi různého věku, pohlaví a stabilním pedagogickým týmem. V některých případech však starší děti tuto věkovou nesourodost nevnímaly pozitivně, a i z tohoto důvodu je vhodné hlouběji analyzovat vzájemné vztahy či problémy v rodinných skupinách např. prostřednictvím vhodného dotazníkové šetření.

Sledované vzdělávací činnosti dětí v odpoledních hodinách probíhaly na základě aktivit stanovených v týdenních programech výchovně vzdělávací činnosti. Pedagogové podporovali a rozvíjeli spontánnost dětí, dařilo se jim pomocí partnerské komunikace navozovat atmosféru vzájemné důvěry a pochopení pro druhého. Při průběžném hodnocení využívali převážně pozitivní hodnocení, zaznamenaná negativa v chování či jednání dětí byly vychovateli ihned v zárodku korigována. Vedení dětí ke zvládnutí odpovědnosti za své vlastní povinnosti vychovatelé realizovali jen částečně s důrazem na individuální a věkové možnosti dítěte. Prostor rodinných skupin v některých případech či jejich částech dostatečně nepodporovalo estetické cítění dětí (nepořádek na pokojích, poházené osobní věci, špinavé zdi). Úkoly byly stanovovány dětem jednotně i společně s cílem zapojit děti do realizace činností. Během přípravy na vyučování byla zaznamenána pozitivní a efektivní podpora dětí ze strany vychovatelek, ale i souběžně působící praktikantky. Vzdělávání bylo individualizované. Přístup k dětem přispíval k upevnování hygienických návyků a utváření morálních postojů. Pozorováním však bylo zjištěno, že pedagogové v části případů nepřizpůsobovali metody a formy práce vzhledem k aktuální změně věkové struktury dětí, předškolnímu věku či mladšímu školnímu věku. Z rozhovorů s dětmi také vyplynul i jejich rozdílný přístup k dodržování nastavených pravidel. K efektivnímu hospodaření s vlastními finančními prostředky získané převážně z kapesného či brigád byly děti přiměřeně k věku vedeni svými vychovateli. Děti měly možnost nakládat s penězi většinou samostatně, poznávali tak hodnotu peněz a získávali kompetence v oblasti finanční gramotnosti. Vycházky byly dětem umožňovány pravidelně v průběhu celého týdne. Děti tuto možnost s přihlédnutím k věku a v rámci svých priorit využívaly.

Dětský domov motivuje děti ke smysluplnému trávení volného času a navazování vrstevnických vztahů v běžném sociálním prostředí. Většina dětí plnících povinnou školní docházku byla aktivně zapojena v externích kroužcích, které si mohly vybrat dle vlastního uvážení.

Při hospitační činnosti se děti v zařízení při sledovaných činnostech chovaly přirozeně. Byly slušné nejen k vychovatelům, ale i k sobě. Počínající konflikty (zákaz sledování nevhodného obsahu v počítači) byly vhodně vyřešeny bez následné eskalace problému.

Ve večerních hodinách při vlastním volnu mají děti dostatek osobního zázemí a soukromí. V rozhovorech děti uváděly, že jsou v zařízení převážně spokojené a pobyt v něm hodnotily pozitivně. Jako hlavní problémy, které je tíží, uváděly krádeže či naschvály mezi dětmi, které

se nedaří úspěšně řešit. S ponižováním, fyzickým trestáním nebo agresí se v zařízení nasetkaly.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Hodnocení dětí v zařízení probíhá průběžně. Individuální vzdělávací výsledky dětí jsou každodenně monitorovány. Zpětnou vazbu o svém pokroku, ale i nedostacích získávají děti převážně formou ústního hodnocení. Ověřování dosažení kompetencí dětí stanovených ve školním vzdělávacím programu však probíhá spíše nahodile, bez přímé a průkazné návaznosti na aktivity, metody a formy práce plánované v týdenních programech výchovně vzdělávací činnosti. Individuálně stanovené cíle v programech rozvoje osobnosti převážně starší děti v rozhovorech s nimi znaly, v části případů je však nepovažovaly za podstatné, což snižuje možnosti jejich naplňování. Soulad cílů dětí v těchto programech s cíli individuálního plánu ochrany dětí také nebyl v některých případech zaručen, spolupráce s orgány sociálně-právní ochrany dětí nebyla dostatečně efektivní. K hodnocení dětí využívají pedagogové i opatření ve výchově. Analýzou bylo zjištěno, že sice pozitivní opatření ve výchově převažují nad negativními, nicméně četnost udělování těch pozitivních byla velmi nízká. Některá z nich neměla dostatečnou oporu ve vnitřních dokumentech zařízení, což snižuje transparentnost a předvídatelnost jejich udělování. Děti v rozhovorech však shodně uváděly, že systému hodnocení rozumí a chápou jeho smysl a účel.

Dětský domov respektuje při zohlednění vzdělávacích schopností a možností názor dětí na výběr navazujícího vzdělávání. O prospěchu a chování dětí v jimi navštěvovaných školách se vychovatelé informují na každodenní bázi většinou prostřednictvím elektronické žákovské knížky, ale i účastí na třídních schůzkách. Náznaky školní neúspěšnosti jsou tak operativně řešeny. V uzavřeném školním roce všechny děti plnící povinnou školní docházku, ale i děti studující střední školu prospívaly a postoupily do vyšších ročníků. Spolupráce dětí s vychovateli při plnění školní přípravy je účinná.

V prevenci rizikového chování zařízení každoročně aktualizuje Minimální preventivní program. Na základě vyhodnocení jeho účinnosti z minulého období pak činnosti a aktivity přizpůsobuje dětem. Je založen na podpoře vlastní aktivity, pestrosti forem preventivní práce, zapojení pedagogických pracovníků a spolupráci se zákonnými zástupci dětí. Prioritními cíli na aktuální školní rok jsou prevence zneužívání návykových látek, xenofobie, rasismu, sexuálního obtěžování a zvýšení právního vědomí dětí. V případě, že primární prevence selhávala, využíval dětský domov spolupráce s odbornými institucemi, školskými poradenskými zařízeními, psychologem, psychiatrem či sexuologem. Užívání návykových látek dětmi (převážně alkoholu a kouření) se zařízení daří eliminovat spíše v individuálních případech. Počet útěků dětí ze zařízení je trvale nízký. Z provedené analýzy útěků vyplývá, že důvodem jsou většinou pozdní návraty dětí do zařízení v souvislosti s vycházkami či jejich pobyty u zákonných zástupců.

Návštěvy dětí v rodinách dětský domov podporuje a umožňuje jim pobyt u zákonných zástupců v naplánovaných i individuálně domluvených termínech. Počet dětí, které mají možnost pravidelně navštěvovat své zákonné zástupce je však nízký. Pedagogové také podněcují děti k telefonické a písemné komunikaci se zákonnými zástupci. Efektivita navázání či prohloubení jejich vzájemných vztahů je však úspěšná pouze v některých případech.

Při odchodu dítěte z dětského domova jsou potřeby pro jeho úspěšný přechod do samostatného života individuálně posuzovány. Zařízení umožňuje i mladým dospělým za účelem úspěšného ukončení jejich vzdělávání prodloužený pobyt v dětském domově na

základě smlouvy. V individuálních případech bylo zjištěno, že smlouva neobsahovala výpovědní lhůty k ukončení pobytu těchto osob, což představuje riziko a jejich potenciální sociální vyloučení. Ve sledovaném období jen část odcházejících z dětského domova měla možnost návratu do původní rodiny. Většina odcházela buď do náhradní rodinné péče nebo byly i ve spolupráci s místně příslušným diagnostickým ústavem přemístěny do vhodnějšího typu zařízení. Bezproblémovému přechodu a zapojení do pracovního nebo rodinného života mladých dospělých přispívá podpora brigádnické činnosti či získávání řidičského průkazu, ale i dobrá spolupráce s Úřadem městského obvodu Hrabová. V uplynulém období dvěma zletilým nezaopatřeným osobám byly poskytnuty sociální byty. Dětský domov sleduje socializaci a začlenění svých bývalých klientů do společnosti převážně udržováním kontaktů přes sociální sítě, telefonicky ale i písemně. Validní zpětnou vazbu o jejich zapojování se do majoritní společnosti částečně získával i prostřednictvím osobních návštěv v zařízení.

Závěry

Vývoj školského zařízení

- Od poslední inspekční činnosti v roce 2019 se změnilo personální obsazení na pozici ekonomky a sociální pracovnice zařízení.
- Ve věkové struktuře dětí došlo k výrazné změně, polovina dětí je mladší deseti let.
- Dětský domov se řídil doporučením z poslední inspekční činnosti, minimální preventivní program je aktualizován vzhledem k potřebám dětí.

Silné stránky

- Příjemná téměř rodinná atmosféra dětského domova je podporována stabilním pedagogickým týmem.
- Zapojení dětí do externích kroužků podporuje efektivní trávení jejich volného času.
- Vedení dětského domova se dlouhodobě daří získávat významné finanční příspěvky a dary, které využívá ke zvýšení kvality péče o děti.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- Nastavený systém vyhodnocování hospitační činnosti neposkytuje dostatečnou zpětnou vazbu pedagogům (nejednotný přístup vychovatelů, nedůslednost při úklidu, absence vhodných metod a forem práce vzhledem k věkové struktuře zařízení).
- Některé prostory rodinných skupin vykazují známky výrazného opotřebení a nejsou již dostatečně estetické, stěny vyžadují výmalbu.
- Dílčí nedostatky v řídicí a kontrolní činnosti dětského domova v procesních a obsahových znacích při udělování některých opatření ve výchově, které nebyly v souladu s deklarovanými cíli vnitřních dokumentů zařízení.

Doporučení pro zlepšení činnosti školského zařízení

- Poskytovat metodickou podporu vychovatelům hospitační činností s jasnými cíli a konkrétními závěry.
- Nastavit cíle Programu rozvoje osobnosti dítěte po jeho přijetí do zařízení bez prodlevy.
- Udělovat opatření ve výchově vhodně a dostatečně tak, aby byly pro děti jak výchovné, tak především motivační.

- Zajišťovat průběžnou součinnost dětského domova s orgány sociálně-právní ochrany dětí v oblasti souladu cílů individuálního plánu ochrany a programu rozvoje osobnosti dítěte.
- Aktualizovat smlouvu o prodlouženém pobytu zletilé nezaopatřené osoby v zařízení o výpovědní lhůty.
- Nastavit systémové naplňování deklarovaných cílů školního vzdělávacího programu včetně cílů programu rozvoje osobnosti dětí do týdenních programů výchovně vzdělávací činnosti.
- Urychlit obnovu materiálního a estetického vybavení rodinných skupin.
- Využít dotazníkové šetření zaměřené na zjišťování kvality vztahů mezi dětmi.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá řediteli školského zařízení ve lhůtě do 10 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Moravskoslezský inspektorát, Matiční 20, 702 00 Ostrava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.t@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Školní vzdělávací program s účinností od 1. 9. 2019
2. Výroční zpráva o činnosti za školní rok 2021/2022
3. Plán kontrolní a hospitační činnosti ve školním roce 2022/2023
4. Minimální preventivní program ve školním roce 2022/2023
5. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro školní rok 2022/2023
6. Roční plán výchovně vzdělávací činnosti pro školní rok 2022/2023
7. Zápisy z pedagogických rad ve školním roce 2022/2023 (vzorek)
8. Týdenní programy výchovně vzdělávací činnosti ve školním roce 2022/2023 (vzorek)
9. Personální dokumentace (vzorek)
10. Osobní spisy dětí (vzorek)
11. Dokumentace k zajištění školního stravování pro školní rok 2022/2023 (vzorek)
12. Dokumentace vztahující se k finančním podmínkám dětského domova a zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí pro školní rok 2022/2023 (vzorek)

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitel školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Moravskoslezský inspektorát, Matiční 20, 702 00 Ostrava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.t@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Titul, jméno, příjmení, funkce

Mgr. Iveta Galušková, školní inspektorka,
vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Pavel Schönwälder, školní inspektor

Ing. Klára Kudlíková, kontrolní pracovnice

Datem vyhotovení inspekční zprávy se rozumí datum posledního podpisu člena inspekčního týmu.